

פרס פוליצר

זה הכל הודות להיטלר. אלמלא הוא, לא היה פאול פוליצר פותח השבוע תערוכה של קאריקטורות. כמו זו של שימעון פרס, למטה

אילנה אלון

מדנמרק. היו שלושה כתר'ה ארצישראלים נפלאים, שנהגו בספינה ויצרו אווירה נפלאה. היו הרבה נערות צעירות, ובכוחהרצון מנע" תי מעצמי את מחלתי-הים".
דורה הגיעה לחוף-נתניה באישון לילה, חודש לפני פרוץ מלחמת-העולם השנייה. למולם של העולים הם לא נתפסו עלידי הבריטים והצליחו להתערב בין תושבי רמת השבים. "היו לי רק זוג-מכנסיים וחולצה, שנרטבו ממייהים, ושלושה גולדרן הולנדיים,

"חיים גמזו תמיד אהב את התמונות שלי ואמר שהן טובות, אבל לא התייחסתי לזה. מכיוון שהוא היה גיסי, חשבתי שזה מתוך נימוס," אמר פאול פוליצר, שפתח השבוע את תערוכת-הקאריקטורות הראשונה שלו, במוסיאון בצנאל בירושלים. פוליצר, תעשיין ומהנדס במיקצועו, צייר כל חייו. תמיד היו קירות ביתו מכוסים בתמונותיו. אבל רק לפני חודש הכירו בו ככצייר, והציעו לו לפתוח תערוכה ראשונה במוסיאון מכובד.

אשתו, חנה, בנותיו וחמשת נכדיו התגאו מאוד בסב המוכשר, שידו ככל האמנויות. בוילה שלו בהרצליה-הפיתוח יש חדר מיוחד לציור, חדר לנגינה על אורגן וברכת-שחייה בחצר. הבית מלא בתחביבים של פוליצר: אוסף-פסלים אפריקאיים, קלטות של אופ"רות.

"הרבה פעמים חשבתי איך היו חיי מתגל" גלים ולאל התערבותו של היטלר," אמר, "הורי היו מסורים לי בוודאי שידוך למשה ממישפחה טובה שלא הייתי אוהב, והייתי חי חיים בורגניים ומשעממים בווינה ולא יודע מה הפסדתי." כאשר סיפח היטלר את אוסטריה לגרמניה, באביב 1938, היה פוליצר כש"נה האחרונה של לימודי הנדסת-חשמל באוניברסיטה של וינה. הוא דווקא רצה ללמוד אמנות וציור, אבל אביו אמר לו שכל עוד הוא לומד על חשבונו עליו ללמוד מיקצוע מעשי. זמן קצר אחרי הסיפוח נעצר אביו, יהודי ועסקו במיפלגה הסוציאלי-דמוקרטית, ופוליצר צר ידע שעליו להסתלק מאוסטריה. הוא ניסה כמה דרכים, ולבסוף הגיע להולנד. מכיוון שלא היתה לו אשרת-כניסה, נשלח למחנה פליטים, רחוק מאמסטרדם. בעזרת כישוריו הצליח להסתדר טוב מאוד במחנה. הוא חיבר את קודהטלפון עבור המפקד, וזכה באהדתו. למחיתו, היה מצייר את שומריה-המחנה ומוכר להם פורטרטים ב"25 סנטים הולנדיים.

מכיוון שהשומרים במחנה היו אנשי מילואים של הצבא ההולנדי והתחלפו מדי שבועיים, היו לפוליצר הרבה לקוחות. "נהיית ממש עשיר, ויכולתי לנסוע לעיתים קרובות לאמסטרדם כדי להתעניין באפשרות לעזוב את הולנד." מישפחתו של פוליצר לא היתה מישפחה ציונית, והוא לא ידע דבר על הארץ ולא שאף להגיע אליה. אבל כאשר הציעו לו להצטרף לאונית-פליטים בלתי-חוקית ולעלות ארצה, לא היסס.

האוניה דורה היתה יוונית. קודם לכן הבריחה נשק. היא היתה קטנה וצפופה, אבל פוליצר זוכר את ההפלגה בנוסטלגיה. "היא אוכל היה נפלא, כי ציידו את האוניה במוזון

תעשיין פוליצר כאביר הגרניל באוניה היו חתיכות

של מכרים, שהיתה להם תנות בווינה ליד החנות של הורי. כאשר הגעתי לדואר המרכזי ראיתי אותו יוצא משם. הוא עצר, הביט בי ושאל, פאול? מה אתה עושה כאן? הוא לקח אותי לביתו, נתן לי חצי לירה מקדמה והעסיק אותי במיפעל שלו."

אחרי זמן קצר הגיעו קרובי-מישפחה של בעל המיפעל והוא נאלץ לפטר את פוליצר, כדי להעסיקם. פוליצר חיפש עבודה ועסק במלאכות שונות. גראפיקאי בעיתון ידעויות חדשות בשפה הגרמנית, מפעיל-החשמל בלהקת העץ, תיאטרון-בובות מפורסם ביותר באותה תקופה, צייר-קאריקטורות עבור הש"ב ובעון של החיילים האוסטרליים בארץ.

בתיאטרון הכיר הרבה אמנים ואנשי בוהמה. הוא יצא לצייר עם אריה נבו, ויצא לבלות עם יוסף מילוא. כאשר שאל על מורה לעברית, הציג לו מילוא את חנה שוורץ, חברת אשתו, מימה מילוא. "מכיוון של" להקת-העץ לא היה כסף כדי לשלם משכורת, לא היה לי כסף לשלם עבור שיעורי-העברית. יום אחד היה נשף, וחנה אמרה לי שאקח אותה לנשף במקום תשלום לשיעור. וכך התחלנו לצאת." הם יצאו כמשך שנה עד שפוליצר מצא עבודה משתלמת, ואז נישאו. חווה, אחותה של חנה, התחתנה בכוא היום עם המבקר הנודע חיים גמזו, שאהב את הציורים של פוליצר.

כעבור זמן מצא בראשונה עבודה במיקצור עו. היה זה הוא שייצר את המשוריינים הראשונים עבור ההגנה, וליווה אותם בלב חרד, כאשר נסעו בשיירות לירושלים.

ב-1959 הקים את המיפעל ונסה. המייצר מאווררים מכל הסוגים. אז עבדו במיפעל שני אנשים. כיום מעסיק המיפעל 70 איש, והוא עדיין גדל.

ככל שהוא אוהב את עבודתו, מעולם לא התרכזו פוליצר רק בה. תמיד צייר, ניגן ואסף פסלים. בנוסף לכך הוא משמש גם כסגנו של ראש מיסדר-אבירי-הגרניל. מיסדר עתיק שהיה קם במאה ה-13.

זה שנתיים הוא משרבט בקווים ספורים, מינימליסטיים, רמויות מהטלוויזיה, מהעיתון ומהחיים. הקאריקטורות החדות הללו תפסו את עינה של מומחית לאמנות, שהתרשמה מהן. היא פנתה לבצלאל, וכך נולדה התערוכה.

למרות שהוא כבר סב לחמישה נכדים, כרוו שזו לא התערוכה האחרונה של פוליצר. הוא חולם על פיסול, ועכשיו הוא מחכה לבני קורות על התערוכה הראשונה שלו.

פוליצר בוילה שלו אבא רצה אחרת

ניקו לוי, העולם הזה

ניקו לוי, העולם הזה